

Pressmeddelande från Aktion Räd Vätern 18 december 2017:

Fjärde Sjöstridsflottiljen varnar: Farligt område nära badplatsen i Brevik!

Aktion Räd Väterns uppgifter styrks nu av försvarets egen undersökning av skjutmålet Hammaren ute i Vätern söder om Karlsborg. Platsen strax utanför Enebågens badplats är ytterst olämplig. Botten består inte av sediment där ammunitionen sjunker ned och blir ofarlig, som försvarsmakten tidigare hävdade. I stället består bottenmaterialet av hårt packad sten, grus och sand där projektiler, granater och raketer ligger öppet utsatta för erosion och strömmar. Fjärde Sjöstridsflottiljen vittnar om att även minst 50 år gammal ammunition ligger kvar utan att vara täckt av sediment. En del projektiler är helt intakta, andra svårt angripna av rost. Dessutom finns oexploderad ammunition med autodestruktion! Sjöstridsflottiljen varnar: ”Förbud mot bad, fiske och dykning bör fortsättningsvis råda i området.”

Mark- och miljödomstolen i Vänersborg överprövar just nu försvarets tillstånd att kraftigt utöka skjut- och flygverksamheten vid Hammarens skjutmål ute i Vätern. Det handlar bland annat om en utökning från 1 000 skott per år till 69 000 skott och 150 raketer årligen. När domstolen krävt kompletterande undersökningar av hur natur- och bottenförhållandena ser ut på platsen utanför Enebågs udde, Brevik, avslöjas det som Aktion Räd Vätern hela tiden har hävdade: något sediment som begraver ammunitionen finns inte. Bottenmaterialet är i stor utsträckning hårt packat och består av sten, grus och sand.

- Under hela prövotiden har försvaret sagt att ammunitionen bäddas ner i sedimentlager och därmed inte påverkar ekosystemen. Det stämmer inte med de uppgifter som under många år framförts av markägare och lokala amatördykare i området. Stora mängder ammunition som innehåller en hel del giftiga tungmetaller exponeras öppet på den steniga botten, säger Christer Haagman, juridiskt ombud för Aktion Räd Vätern.
- Det är intressant men mycket obehagligt att få veta att konsulten, som har undersökt bottenmaterialet, måste anlita försvarets röjdykare för uppgiften eftersom det är så farligt att vistas i området. Dykarna måste hålla sig på ett säkerhetsavstånd på minst tre meter ovanför botten. Anledningen är oexploderad ammunition och den beskrivs i

bilagan till rapporten, en drygt fem år gammal undersökning från försvarets egen organisation, förklarar Christer Haagman.

- Aktion Rädda Vättern undersöker nu om Sjöstridsflottiljens uppgifter funnits med vid länsstyrelsens tillståndsprövning av flygskjutmålet Hammaren. Eftersom den direkt motsäger miljökonsekvensbeskrivningen som länsstyrelsens beslut vilar på är det lite märkligt, säger Christer Haagman.

Bilagan redovisar att över 3 000 projektiler, granater, bomber, raketer och tändrör ligger öppett på en stenig, hårt packad botten utanför Enebågens badplats. Fjärde Sjöstridsflottiljen, som gjort undersökningen, rapporterar att här även finns oexploderad ammunition med autodestruktion, som är mycket stötkänslig och farlig. Statusen på ammunitionen beskrivs som varierande ”från svårt angripen av rost till helt intakt.” Trots att man bara har genomskött ett begränsat område så har man ändå fått fram skrämmande information: det finns tusentals kilo metaller på botten som inte täcks av sediment, fortsätter att vara biotillgängligt och kan frisättas i en mycket snabbare takt än vad försvarets konsulter tidigare har påstått.

- Det är mycket olämpligt att skjuta ner i detta avfallsupplag för gammal ammunition, som lär innehålla både bly, koppar och andra tungmetaller. Att årligen avlossa tiotusentals grovkalibriga projektiler och övningsraketer ner i detta område kommer att öka spridningen av metaller, för att inte tala om den stora risken för undervattensexlosioner, menar Christer Haagman.

Man kan dessutom misstänka att en hel del av dessa 'ammunitionseffekter' har spridits med strömmande vatten. Enar Andersson, som är markägare i närheten och bland annat äger badplatsen Enebågen vid Nordviken i nära anslutning till det undersökta området, är chockad och tagen av de nya uppgifterna:

- Jag visste att det sprids mycket ammunitionsrester från försvaret i vattnet. Jag har själv sett hylsor med mera genom isen vid skridskoåkning och fått plocka upp plasticskräp på mina stränder från försvarets raketer – och vi har hela tiden protesterat mot ytterligare nedskräpning av vattentäkten. Men att det ligger sådana mängder oexploderad ammunition som är potentiellt livsfarlig – till och med för militären som gjorde undersökningen – strax utanför en badplats tar priset, menar Enar Andersson och fortsätter:
- Badplatsen är mycket populär, framför allt för barnfamiljer, eftersom den är mycket långgrund. En bra dag kan det vara runt 5000 badande här. Det är skamligt att vår svenska försvarsmakt kan låta detta pågå utan att plocka upp efter sig. De utsätter ju befolkningen – och inte minst barnen - för omedelbar livsfara!

I rapporten bedömer Fjärde Sjöstridsflottiljen att det i fortsättningen ska råda förbud mot bad, fiske och dykning i området, vilket såväl Enar Andersson som Aktion Rädda Vättern motsätter sig.

- Skjutmålet är omgivet av badstränder både norrut och söderut. Det handlar om några av de allra bästa stränderna på hela västra sidan. De är helt oundgängliga, menar Ann-Sofie Andersson, ledamot i Aktion Rädda Vättern och småbarnsmamma boende i området.
- Rapporten visar svart på vitt att staten nu måste sätta in alla insatser som går för att sanera botten. Försvaret [plockade nyligen](#) upp gamla granater från den förgiftade sjön [Ala Lombolo i Kiruna](#). Att det är svårt, och mycket farligt, förstår vi. Men alla krafter måste sättas in för att få bort de giftiga och farliga pjäserna från sjöbotten. Att fortsätta att vräka ut mer farlig ammunition i sjön, är naturligtvis helt uteslutet nu, fortsätter Ann-Sofie Andersson; behöver man skjuta i vatten, så bör man omgående ta beslut om att bygga en lämplig konstgjord skjutbassäng för detta ändamål, där varken dricksvatten, ekosystem eller barn kommer till skada.
- I somras fick vi följande bild skickad till oss i ARV, från en barnfamilj som under ett helt vanligt somnardopp fiskat upp följande militärskrot strax norr om det utpekade området. Vi vill nu avråda alla från att röra eller leta efter militära rester från Vättern och uppmanar regeringen och försvarsmakten att påbörja saneringen snarast möjligt för att inga olyckor ska hinna ske, avslutar Ann-Sofie Andersson.

Foto: privat, (får gärna spridas).

Ladda ned handlingarna i pdf från ARV:s hemsida:

Här hittar ni Mark- och miljödomstolens krav på komplettering från försvarsmakten:

<http://www.aktionraddavattern.se/krav-pa-komplettering-fran-mmd-i-vanerborg/>

Här hittar ni Försvarets komplettering aktbilaga 205, till ansökan om ändrad och utökad verksamhet på flygskjutmålet Hammaren, Karlsborgs kommun:

<http://www.aktionraddavattern.se/forsvarets-komplettering-till-mmd-i-vanerborg/>

Här hittar ni Aktion Rädda Vätterns synpunkter på kompletteringen:

<http://www.aktionraddavattern.se/arv-synpunkter-pa-forsvarsmaktens-komplettering/>

samt ytterligare ett dokument med en rättelse av felaktiga uppgifter i försvarets komplettering:

Utklipp från försvarets rapport:

FÖRSVARSMAKTEN
FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN

Datum
2012-04-10

Beleggnr
13 345:10182

Bilaga 1 FM2015-13010:22

Sida 2 (3)

4. Ammunitionen

Merparten av ammunitionseffekterna har återfunnits i ett område cirka 1300x850 meter på djup mellan 3 och 10 meter. Ammunitionen ligger på botten som i tidigare beskrivning och statusen på effekterna varierar (bilaga 3-6) från svårt angripen av rost till helt intakt (kan läsas text på granater och raketer). Vid kanterna mot utsidan av målområdet så tunnats mängden effekter ut markant och endast enstaka objekt kan hittas (bilaga 7). Antalet ammunitionseffekter i genomsökt område uppskattas till mer än 3000. /3-6 /7

Objekt

Ammunitionseffekter identifierade med EOD IS:

15 kg övningsbomb M/71
8 kg övningsbomb M/40
120 kg sprängbomb M/70 barlast
6,3 cm övningsraket M/70
30 mm 30/55 MGR (min granat)
30 mm övningsgranat
Blinda tändrör till 30 mm granater

Oidentifierade objekt (pga. tidsbrist):

Pil raket
Diverse raketer från 7,5 cm till 13,5 cm
30 mm projektiler

Farliga objekt

Det finns en stor mängd 30 mm projektiler. Vår bedömning är att det finns projektiler med autodestruktion (AD). Den bedömningen styrks av den historik som finns om målet. Autodestruktion i oexploderad skarp ammunition gör den mycket stötkänslig och farlig.

5. Vår bedömning

Förbud mot bad, fiske och dykning bör fortsättningsvis råda i området.

Den 18 december 2017

Christer Haagman

Mobil: 072-895 1691

christer.haagman@gmail.com

ledamot, talesperson i försvarsfrågor och juridiska frågor i Aktion Rädda Vättern

Enar Andersson

0505-311 82 (hem), 0504-14035 (arbetet)

Markägare och medlem i Aktion Rädda Vättern

Ann-Sofie Andersson

0505-31007 (hem) 0738-417296 (mobil)

ansoandersson@hotmail.com

ledamot och pressansvarig i Aktion Rädda Vättern

Lisa Lennartsson
Tel. 070-6590963

lisa.lennartsson@telia.com

Ordförande och talesperson för föreningen Aktion Rädda Vättern

Hemsida: <http://www.aktionraddavattern.se/>

Facebook: <https://www.facebook.com/RaddaVattern>

Twitter: <https://twitter.com/raddavattern>